

**SUŞEHİRİ GÜNEYİNİN JEOLJİK VE PETROEİMYASAL
ETÜDÜ. KÖSE »AĞ SİYENİTİK MA8Î1ÎNİN
JEOKBONOLOJİSt (NE SİVAS - TÜRKİYE)**

Dr. ŞEVKET KALKANCI *M.T.A. Enstitüsü Maden Etüd Daire Başkanlığı,
Ankara*

Bu etüd Zara ve Suşehri arasındaki bölgenin jeolojik ve petrokimyasal incelemesiyle Köse Dağ siyenitik masifinin mutlak yaş tayinini kapsar.

Etüd bölgesinin stratigrafik tarihi serpantinleşmesi ilerlemiş ofiolitik tabiatlı ve ültrabazik masifin yer almasıyla başlar. Bu formasyonda beraber olarak şu kayaçlar bulunur:

serapntinleşmiş peridotit (harzbürjit) f piroksenit -f amfibolit
-)- radiolarit -\)- sodik hololökokrat kayaçlar.

Bu ofiolitik serinin yaşının Alt-Kretase olduğu sanılmaktadır.

Bu seri Lütesiyen'den "taban" Priaboniyen'e kadar çökelmiş filiş fasiyesli kaim bir volkano-sedimanter formasyonla örtülmüştür. Volkano-sedimanterin üstüne Priaboniyen yaşında andezitik karakterli volkanik formasyonlar gelir.

Bu volkanik tezahüratlardan sonra, siyenitik bir masifin yer almasıyla sonuçlanan plütönik aktivitenin varlığını yaptığımız çalışmalarla ispatladık. Siyenitik masif üç ayrı fasiyes gösterir.

- 1 — Kenar fasiyesi: Monzonitik siyenit, petrokimyasal ve strüktürel etüdlerden sonra, bu fasiyesin, enürüzif siyenitik kütleinin yerleşimi sırasında porfirik andezitleri yeniden kristalleştirilmesiyle (remobilisation) meydana geldiği ispatlanmıştır.
- 2 — Kuvarslı siyenit (%7Q): Köse dağımı meydana getiren esas fasiyes olup genel olarak homojendir.
- 3 — Biotitli siyenit: Büyük biotit ve orthoz kristalleriyle pegmatitik bir tekstür gösterir, masifin merkezî kısmında bulunur.

Rübidium-Stronsiyum (Rb-Sr) metoduyla, bu siyenitik masif üzerinde yapılan ölçüler değişik fasiyeslerin dolayısıyla masifin yaşım ve originini tayin etmeye olanak sağlamıştır.

Kuvarslı siyenit için mutlak yaş olarak 42+4 M.S. (Milyon Sene)

Pegmatitik biotitli siyenit için 37+2,6 M.S. bulunmuştur.

Bu sonuçlar pegmatitik fasiyesin tardi-magmatik aktivite neticesinde meydana geldiğini gösterir.

Bundan başka kütle spektrometresiyle yapılan ölçüler bize erüptif kayalarınımızın magma kökenleri hakkında bilgi vermiştir. Bu ölçülerden jeolojik zamana bağlı olarak magmatik bir gelişme olduğu görülür.

Priaboniyen yaşlı porfirik andezitlerin magmasının kökeni arızın Üst-Manto, kuvarslı siyenitin magma kökeni ise Üst-Manto „ Kabuk sınırındır. Pegmatitik biotitli siyenit daha Kabuksal bir magma kökenine sahiptir.

Buna göre magma kökenlerinde zamanla,

Üst-Manto —> Manto - Kabuksınırı —> Kabuk
yönünde bir gelişme saptanmaktadır.

Bölgede magmatik aktivite, büyük çatlaklar boyunca yerleşen keratofirik ve riyolitik karakterli volkanizmayla devam eder.

Priaboniyen'de önemsiz gösel sedimanlar çökelmişlerdir. Miliollü ve Biriyozerli kalkerler gibi.

Bölgenin metallogenisi, siyenitik batholite bağlı olarak, çatlakları dolduran, hidrotermal karakterli, B.P.G.C. (Blend-f-Pirit-j-Galen-fKalkopirit) mineralleri ile zaman zaman Stibnit ve Pirolüzit ihtiva eden, kuvars, baritin ve limonit gangli filonlar halinde görülür.

Ayrıca porfirik andezitlerde diyalaklazları dolduran bakır zuhurları şu mineralleri içerirler:

Nabit bakır + Tenorit + Küprit + Malakit + Azürit.